ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

zo 16. decembra 2008 *

Vo veci C-205/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Hof van beroep te Gent (Belgicko) z 20. marca 2007 a doručený Súdnemu dvoru 19. apríla 2007, v trestnom konaní vedenom proti:

Lodewijkovi Gysbrechtsovi,

Santurel Inter BVBA,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas a K. Lenaerts, sudcovia A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, J. Klučka a C. Toader (spravodajkyňa),

* Jazyk konania: holandčina.

generálna advokátka: V. Trstenjak,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. mája 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Santurel Inter BVBA, v zastúpení: H. Van Dooren, advocaat,

— belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck a C. Pochet, splnomocnené zástupkyne,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: B. Stromsky a M. van Beek, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 17. júla 2008,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 28 ES až 30 ES.

2 Tento návrh bol predložený v rámci trestného konania vedeného proti pánovi L. Gysbrechtsovi a spoločnosti Santurel Inter BVBA (ďalej len „Santurel“) z dôvodu porušenia belgických právnych predpisov týkajúcich sa predaja na diaľku.

Právny rámec

Právo Spoločenstva

3 Článok 6 smernice 97/7/ES Európskeho parlamentu a Rady z 20. mája 1997 o ochrane spotrebiteľa vzhľadom na zmluvy na diaľku (Ú. v. ES L 144, s. 19; Mim. vyd. 15/003, s. 319) stanovuje:

„1. Pri akejkoľvek zmluve na diaľku má spotrebiteľ k dispozícii obdobie najmenej siedmich pracovných dní, počas ktorých môže odstúpiť od zmluvy bez penalizácie a bez udania dôvodu. Jediné náklady, ktoré môžu spotrebiteľovi vzniknúť v súvislosti s uplatnením jeho práva na odstúpenie od zmluvy, sú priame náklady spojené s vrátením tovaru.

Obdobie na uplatnenie tohto práva začína:

— v prípade tovaru, dňom prijatia tovaru spotrebiteľom, ak boli splnené povinnosti stanovené v článku 5,

…

2. V prípade, ak je právo na odstúpenie od zmluvy uplatnené spotrebiteľom v súlade s týmto článkom, je dodávateľ povinný nahradiť čiastky zaplatené spotrebiteľom bez toho, aby spotrebiteľovi vznikli akékoľvek výdavky. Jediné výdavky, ktoré môžu spotrebiteľovi vzniknúť v súvislosti s uplatnením jeho práva na odstúpenie od zmluvy, sú priame náklady spojené s vrátením tovaru. Takáto náhrada musí byť vykonaná bez zbytočného odkladu, maximálne však do tridsiatich dní.

…“

4 Článok 14 smernice 97/7 znie takto:

„Členské štáty môžu zaviesť alebo udržiavať, v oblasti upravenej touto smernicou, striktnejšie ustanovenia v súlade so zmluvou [ES] na zabezpečenie vyššej úrovne ochrany spotrebiteľa. Takéto ustanovenia budú vo všeobecnom záujme obsahovať, kde je to primerané, zákaz obchodovania s niektorými druhmi tovaru alebo služieb, najmä liečivých výrobkov, v rámci svojho územia prostredníctvom zmlúv na diaľku, s primeraným zreteľom na zmluvu."

Vnútroštátne právo

5 Právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy je zakotvené v článku 80 zákona zo 14. júla 1991 o obchodných praktikách a o informovaní a ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa").

6 Článok 80 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa stanovuje:

„Bez toho, aby bolo dotknutý článok 45 ods. 1 zákona z 12. júna 1991 o spotrebiteľskom úvere, sa pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy v dĺžke siedmich pracovných dní, ktorá je uvedená v odseku 1, nesmie od spotrebiteľa požadovať záloha alebo zaplatenie.

Ak dôjde k uplatneniu práva na odstúpenie od zmluvy podľa odsekov 1 a 2, musí predávajúci bezodplatne vrátiť platby, ktoré uskutočnil spotrebiteľ. K vráteniu musí dôjsť najneskôr do 30 dní od odstúpenia od zmluvy.

Zákaz uvedený v prvom pododseku sa ruší, pokiaľ predávajúci preukáže, že dodržiava kráľom stanovené pravidlá umožňujúce vrátenie platieb vykonaných spotrebiteľom.“

7 Kráľovské nariadenie, na ktoré odkazuje posledný pododsek tohto ustanovenia, nebolo doposiaľ prijaté.

Vnútroštátne konanie a prejudiciálna otázka

8 Santurel je podnikom špecializovaným na veľkoobchodný a maloobchodný predaj potravinových doplnkov. Predaj sa prevažne uskutočňuje on-line prostredníctvom internetovej stránky tejto spoločnosti, pričom objednané výrobky sú následne odosielané kupujúcim poštovými balíkmi.

9 L. Gysbrechts je zakladateľom a konateľom tohto podniku.

10 V roku 2001 podala spoločnosť Santurel na pána Delahayea, jedného zo svojich zákazníkov, s bydliskom vo Francúzsku, žalobu pre nezaplatenie ceny určitých výrobkov, ktoré mu boli odoslané. Zmierovací sudca v Dendermonde (Belgicko), ktorý rozhodoval o žalobe spoločnosti, pána Delahaye odsúdil v uvedenom spore rozsudkom pre zmeškanie.

11 Pán Delahaye následne podal sťažnosť, v ktorej uviedol, avšak bez toho, aby toto tvrdenie preukázal, že uvedené výrobky odoslal späť spoločnosti Santurel. Belgická správa hospodárskej inšpekcie neskôr uskutočnila vyšetrovanie, v rámci ktorého bolo konštatované nesplnenie povinnosti informovať o práve na odstúpenie od zmluvy, stanovenej zákonom o ochrane spotrebiteľa. Nesplnenie tejto povinnosti bolo spoločnosti Santurel oznámené súčasne s návrhom na nápravu tejto situácie.

12 Santurel preto upravila informácie na svojej internetovej stránke, pričom okrem iného uviedla, že k zaplateniu za výrobky musí dôjsť do ôsmich dní od prijatia týchto výrobkov. Pri výrobkoch dodávaných do Belgicka môže byť cena zaplatená bankovým prevodom, poštovou poukážkou alebo kreditnou kartou. Pre ostatné krajiny je jedinou akceptovanou formou platenia platba kreditnou kartou. Vo všetkých prípadoch platieb kreditnou kartou je zákazník povinný na objednávke uviesť číslo a dátum skončenia platnosti tejto karty.

13 Keďže hospodárska inšpekcia považovala túto zmenu za nedostatočnú, podala na Santurel a pána Gysbrechtsa, ako jej konateľa, trestné oznámenie, v ktorom poukázala na porušenia ustanovení o predaji na diaľku obsiahnutých v zákone o ochrane spotrebiteľa. Tieto porušenia sa týkali najmä nerešpektovania zákazu, stanoveného v článku 80 ods. 3 tohto zákona, požadovať od spotrebiteľa zálohu alebo zaplatenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy v dĺžke siedmich pracovných dní. Podľa hospodárskej inšpekcie oznámenie čísla kreditnej karty na objednávke výrobkov umožňuje spoločnosti Santurel odpočítať cenu týchto výrokov pred uplynutím lehoty siedmich pracovných dní na odstúpenie od zmluvy, čo je v rozpore s požiadavkami stanovenými zákonom.

14 Prvostupňový súd v Dendermonde v trestnom konaní odsúdil spoločnosť Santurel a pána Gysbrechtsa na peňažný trest vo výške 1 250 eur. Obidvaja účastníci vnútroštátneho konania podali proti tomuto rozsudku odvolanie na Hof van beroep te Gent.

15 Hof van beroep te Gent konštatoval, že zákaz stanovený v článku 80 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa v sebe skrýva nebezpečenstvo, že pre belgického predávajúceho bude obťažné vymôcť si platby za tovary dodané zákazníkom usadeným v inom členskom štáte, pričom toto nebezpečenstvo je ešte väčšie, ak ide, ako vo vnútroštátnom konaní, o relatívne nízke sumy.

16 Za týchto okolností sa Hof van beroep te Gent domnieva, že je možné sa stotožniť s názorom spoločnosti Santurel a pána Gysbrechtsa, podľa ktorých dotknutý zákaz predstavuje neodôvodnené obmedzenie voľného pohybu tovaru v rámci Európskeho spoločenstva. V dôsledku toho rozhodol konanie prerušiť a Súdnemu dvoru položiť nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Predstavuje belgický zákon zo 14. júla 1991 o obchodných praktikách a o informovaní a ochrane spotrebiteľa opatrenie s rovnakým účinkom, zakázané článkami 28 [ES] až 30 ES v rozsahu, v akom tento vnútroštátny zákon v článku 80 ods. 3 stanovuje zákaz požadovať od spotrebiteľa počas kogentne stanovenej lehoty na odstúpenie od zmluvy zálohu alebo zaplatenie, čo má za následok, že skutočný účinok tohto zákona nie je rovnaký pri tuzemskom predaji tovarov a pri obchode so štátnymi príslušníkmi iného členského štátu, čím táto situácia vyvoláva skutočné obmedzenie voľného pohybu tovaru, ktorý je zásadou zakotvenou v článku 23 ES?“

O prejudiciálnej otázke

Pripomienky účastníkov konania

17 Santurel v podstate tvrdí, že výklad dotknutého ustanovenia vo vnútroštátnom konaní, uskutočnený belgickými orgánmi, podľa ktorého sa pri predaji na diaľku predávajúcemu zakazuje požadovať od spotrebiteľa číslo platobnej karty, je v rozpore s požiadavkami stanovenými v článkoch 28 ES až 30 ES.

18 Santurel sa opiera o zásady vyplývajúce z rozsudku z 11. júla 1974, Dassonville, (8/74, Zb. s. 837) a z rozsudku z 24. novembra 1993, Keck a Mithouard (C-267/91 a C-268/91, Zb. s. I-6097) a tvrdí, že zákaz uložený dotknutým ustanovením vo vnútroštátnom konaní v skutočnosti rozhodujúcim spôsobom postihuje vývoz tuzemských tovarov a predstavuje teda opatrenie s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenia, ktoré je Zmluvou zakázané.

19 Podľa belgickej vlády je účelom článku 80 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa zabezpečiť vysokú úroveň ochrany záujmov spotrebiteľov v súlade s článkom 14 smernice 97/7. Z toho vyplýva, že uvedený článok 80 ods. 3 musí byť vykladaný tak, že ukladá predávajúcemu povinnosť ponúknuť možnosť voľby medzi niekoľkými spôsobmi platieb, z ktorých aspoň jeden umožňuje spotrebiteľovi zaplatiť za dodané tovary po uplynutí lehoty na odstúpenie od zmluvy.

20 Okrem toho zabezpečené systémy platieb, ktoré znemožňujú odpočítať dlhovanú sumu za dodané tovary pred uplynutím zákonom stanovenej lehoty na odstúpenie od zmluvy, sú zlučiteľné s dotknutým ustanovením vo vnútroštátnom konaní, keďže spotrebiteľ, ktorý uplatní svoje právo odstúpiť od zmluvy, si ponecháva bezvýhradné právo na

vrátenie zaplatenej sumy voči platobnej organizácii. Naopak, obyčajné vyhlásenie, ktorým sa predávajúci zaväzuje neodpočítať túto sumu pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy, nezodpovedá požiadavkám zákona o ochrane spotrebiteľa.

21 Belgická vláda v tejto súvislosti tiež upresňuje, že kráľovské nariadenie, ktoré sa nachádza v štádiu prijímania, bude v budúcnosti upravovať systém platby pri predaji na diaľku, ktorý pre spotrebiteľa nebude predstavovať žiadne riziko a zároveň bude chrániť aj predávajúceho. V rámci tohto systému platby spotrebiteľ zaplatí kúpnu cenu tovarov na bankový účet nezávislej tretej osoby a následne po uplynutí lehoty na odstúpenie od zmluvy bude suma prevedená na predávajúceho týchto tovarov.

22 Vo svojich písomných pripomienkach belgická vláda uznáva, že dotknuté ustanovenie vo vnútroštátnom konaní má viac obmedzujúci účinok na obchody uskutočňované s osobami usadenými v iných členských štátoch. Podľa jej názoru však napriek tomu, že riziko, ktoré na seba berie predávajúci je vyššie, je toto ustanovenie v súlade s právom Spoločenstva.

23 Pokiaľ ide o zlučiteľnosť uvedených ustanovení s článkom 28 ES, belgická vláda sa domnieva, že dotknuté ustanovenie vo vnútroštátnom konaní nie je opatrením s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenia dovozu, keďže nesťažuje prístup dovážaných výrobkov na belgický trh. Naopak, toto ustanovenie vytvára menej priaznivejšiu situáciu pre belgické subjekty v porovnaní so situáciou subjektov z iných členských štátov, čo nie je v rozpore s požiadavkami článku 28 ES.

24 Pre prípad, že sa Súdny dvor bude napriek tomu domnievať, že dotknuté ustanovenie vo vnútroštátnom konaní je opatrením s rovnocenným účinkom ako množstevné obmedzenia, belgická vláda uvádza, že toto opatrenie je odôvodnené ochranou spotrebiteľov, najmä s cieľom zaručiť účinný výkon práva na odstúpenie od zmluvy stanoveného v článku 6 smernice 97/7. Toto opatrenie je súčasne primerané vo vzťahu k sledovanému cieľu. Zákaz požadovať od spotrebiteľa zálohu alebo zaplatenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy má totiž spotrebiteľovi zaručiť účinné uplatnenie jeho práva na odstúpenie od zmluvy tým, že zabraňuje tomu, aby ho ťažkosti spojené s vymáhaním už zaplatených súm neodradili od uplatnenia tohto práva.

25 Pokiaľ ide o zlučiteľnosť dotknutého ustanovenia vo vnútroštátnom konaní s článkom 29 ES, belgická vláda tvrdí, že uvedené ustanovenie sa bez rozdielu uplatňuje tak na predaj dohodnutý s osobami žijúcimi na území Belgicka, ako aj na predaj týkajúci sa spotrebiteľov usadených v iných členských štátoch, a teda nie je špecifickým obmedzením vývozu.

26 Pokiaľ ide o zlučiteľnosť s článkom 28 ES, Komisia Európskych spoločenstiev je toho názoru, že dotknuté ustanovenie vo vnútroštátnom konaní sa vzťahuje na všetky subjekty pôsobiace na vnútroštátnom trhu a že z právneho hľadiska sa rovnakým spôsobom dotýka tuzemských, ako aj dovezených výrobkov. Navyše vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť skutočný vplyv na obchod v rámci Spoločenstva. Ak by vnútroštátne ustanovenie predstavovalo opatrenie s rovnocenným účinkom ako množstevné obmedzenia, Komisia sa domnieva, že jednak je možné ho odôvodniť ochranou spotrebiteľov a jednak je toto opatrenie primerané vo vzťahu k legitímnemu cieľu, ktorý sleduje.

27 Pokiaľ ide o zlučiteľnosť s článkom 29 ES, Komisia Európskych spoločenstiev uvádza, že dotknuté ustanovenie vo vnútroštátnom konaní nepredstavuje opatrenie s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenia vývozu, keďže v prejednávanej veci nejde o opatrenie, ktorého cieľom alebo účinkom je špecificky obmedziť vývozné toky.

28 Na pojednávaní Komisia viac-menej navrhla možnosť zmeny definície opatrení s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenia vývozu a definovanie týchto opatrení ako „opatrení, ktoré majú za následok obmedzenie vývozu a ktoré s obchodom vnútri členského štátu a s vývozom zaobchádzajú rozdielne“. Podľa tejto novej definície dotknuté ustanovenie vo vnútroštátnom konaní predstavuje také opatrenie s rovnakým účinkom, ktoré možno odôvodniť ochranou spotrebiteľa, ktoré však nie je v súlade s požiadavkami proporcionality.

Odpoveď Súdneho dvora

Úvodné poznámky

29 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článkom 28 ES až 30 ES odporuje ustanovenie, akým je dotknuté ustanovenie sporné vo veci samej, týkajúce sa predaja na diaľku, ktoré zakazuje predávajúcemu požadovať zálohu alebo zaplatenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy.

30 V tomto kontexte je potrebné zdôrazniť, že zo spisu, ako aj z pripomienok predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že pán Gysbrechts a spoločnosť Santurel boli odsúdení za to, že požadovali od spotrebiteľov, neusadených v Belgicku, číslo ich platobných kariet pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy. Podľa výkladu dotknutého ustanovenia, vo vnútroštátnom konaní, uskutočneného belgickými orgánmi totiž pri zmluvách uzatvorených na diaľku predávajúci nesmie od spotrebiteľa požadovať číslo kreditnej karty, a to ani vtedy, ak sa zaviaže, že ho nepoužije na zaplatenie pred uplynutím dotknutej lehoty.

31 S cieľom poskytnúť vnútroštátnemu súdu taký výklad práva Spoločenstva, ktorý by mu mohol byť užitočný pri rozhodovaní vo veci, ktorú prejednáva, bez ohľadu na to, či o to vnútroštátny súd požiadal vo svojich otázkach (rozsudok z 11. septembra 2007, Céline, C-17/06, Zb. s. I-7041, bod 29), je potrebné preskúmať zákaz, ktorého sa vnútroštátne konanie týka a ktorý je vymedzený v bode 30 tohto rozsudku, a to aj so zreteľom na výklad, ktorý vo vnútroštátnom konaní uskutočnili belgické orgány.

32 Okrem toho je potrebné konštatovať, že zákaz stanovený v článku 80 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa patrí do rámca pôsobnosti smernice 97/7.

33 Podľa ustálenej judikatúry musí byť každé vnútroštátne opatrenie v oblasti, ktorá bola na úrovni Spoločenstva harmonizovaná vyčerpávajúcim spôsobom, posudzované s ohľadom na ustanovenia tohto harmonizačného opatrenia, a teda nie s ohľadom na ustanovenia primárneho práva (rozsudok z 11. decembra 2003, Deutscher Apothekerverband, C-322/01, Zb. s. I-14887, bod 64).

34 V prejednávanej veci je však zjavné, že smernicou 97/7 nebola vykonaná vyčerpávajúca harmonizácia. Článok 14 ods. 1 uvedenej smernice v tomto smere výslovne dovoľuje členským štátom zaviesť alebo udržiavať, v oblasti upravenej touto smernicou, striktnejšie ustanovenia s cieľom zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľa za podmienky, že táto právomoc bude vykonávaná v súlade so Zmluvou (pozri rozsudok Deutscher Apothekerverband, už citovaný, bod 64).

35 Z toho vyplýva, že takéto ustanovenie nevylučuje potrebu preskúmať zlučiteľnosť vnútroštátneho opatrenia sporného vo veci samej s článkami 28 ES až 30 ES.

36 Pokiaľ ide o zlučiteľnosť článku 80 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa s ustanoveniami článku 28 ES, treba konštatovať, že predmetné vnútroštátne konanie sa netýka dovozu, ale naopak vývozu tovarov z Belgicka do iných členských štátov.

37 Vzhľadom na to, že analýza zlučiteľnosti uvedeného článku 80 ods. 3 s článkom 28 ES nemá nijakú súvislosť s predmetom vnútroštátneho konania, Súdny dvor sa nemusí vyjadrovať k tomuto aspektu prejudiciálnej otázky.

O existencii opatrenia s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenia vývozu v zmysle článku 29 ES

38 Na účely odpovede na otázku položenú vnútroštátnym súdom je teda potrebné určiť, či zákaz stanovený dotknutým ustanovením vo vnútroštátnom konaní predstavuje opatrenie s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenie vývozu.

39 Je potrebné preskúmať zlučiteľnosť dotknutého ustanovenia sporného vo veci samej s článkom 29 ES aj s ohľadom na výklad uskutočnený vnútroštátnymi orgánmi, podľa ktorého predávajúci nie sú oprávnení požadovať od spotrebiteľov číslo ich platobnej karty, a to ani vtedy, ak sa zaviažu, že ho nepoužijú pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy.

40 V tejto súvislosti boli opatrenia s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenia vývozu vymedzené ako vnútroštátne opatrenia, ktoré sledujú alebo vyvolávajú špecifické obmedzenia vývozných tokov, a teda vytvárajú rozdielne podmienky zaobchádzania pre vnútorný obchod členského štátu a pre jeho zahraničný obchod,

čím vnútroštátna výroba alebo vnútorný obchod príslušného štátu sú osobitne zvýhodnené na úkor výroby alebo obchodu iných členských štátov (rozsudok z 8. novembra 1979, Groenveld, 15/79, Zb. s. 3409, bod 7).

41 Vo vnútroštátnom konaní je zrejmé, ako to napokon belgická vláda uviedla vo svojich písomných pripomienkach, že zákaz požadovať platbu vopred zbavuje dotknuté subjekty účinného prostriedku ochrany pred rizikom nezaplatenia. To platí ešte viac vtedy, ak dotknuté vnútroštátne opatrenie sa vykladá ako opatrenie zakazujúce predávajúcim požadovať od spotrebiteľov číslo platobnej karty, aj vtedy, ak sa zaviažu, že ho nepoužijú na zaplatenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy.

42 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, takýto zákaz má všeobecne závažnejšie dôsledky pri priamom cezhraničnom predaji zákazníkom, najmä pri predaji uskutočňovanom cez internet, a to predovšetkým z dôvodu prekážok, ktorými je sprevádzané vymáhanie pohľadávky od neplatiacich spotrebiteľov v inom členskom štáte, najmä pokiaľ ide o predaj týkajúci sa relatívne drobných súm.

43 V dôsledku toho treba vychádzať z toho, že hoci dotknutý zákaz vo vnútroštátnom konaní je uplatniteľný na všetky subjekty pôsobiace v tuzemsku, v skutočnosti postihuje výstup výrobkov z trhu členského štátu vývozu viac ako uvádzanie výrobkov na vnútroštátny trh uvedeného členského štátu.

44 Je preto potrebné konštatovať, že zákaz, akým je dotknutý zákaz vo vnútroštátnom konaní, uložený predávajúcemu pri predaji na diaľku, požadovať zálohu alebo zaplatenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy, predstavuje opatrenie s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenie vývozu. To isté platí, pokiaľ ide o zákaz, uložený predávajúcim, požadovať od spotrebiteľov číslo ich platobnej karty, aj vtedy, ak sa zaviažu, že ho nepoužijú na zaplatenie pred uplynutím uvedenej lehoty.

O prípadnom odôvodnení opatrenia s rovnakým účinkom

45 Vnútroštátne opatrenie, ktoré je v rozpore s článkom 29 ES možno odôvodniť niektorým z dôvodov uvedených v článku 30 ES, ako aj naliehavými dôvodmi verejného záujmu, pokiaľ je uvedené opatrenie primerané legitímne sledovanému cieľu.

46 V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že žiaden z dôvodov uvedených v článku 30 ES nie je relevantný v kontexte vnútroštátneho konania.

47 Treba však dodať, že podľa ustálenej judikatúry môže ochrana spotrebiteľov predstavovať legitímny cieľ verejného záujmu, ktorý môže odôvodňovať obmedzenie voľného pohybu tovaru (pozri rozsudky z 20. februára 1979, Rewe-Zentral, 120/78, Zb. s. 649, bod 8, a z 23. februára 2006, A-Punkt Schmuckhandel, C-441/04, Zb. s. I-2093, bod 27).

48 Vo vnútroštátnom konaní nie je namietané, že dotknuté ustanovenie bolo prijaté s cieľom zabezpečiť ochranu spotrebiteľa, a najmä účinné uplatňovanie práva na odstúpenie od zmluvy, ktoré spotrebiteľovi zaručuje článok 6 smernice 97/7.

49 V súlade s právom, priznaným členským štátom článkom 14 smernice 97/7, zaviesť v oblasti upravenej touto smernicou striktnejšie ustanovenia, sa totiž Belgické kráľovstvo rozhodlo pre vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľov tým, že predávajúcim zakázalo nielen uložiť zmluvnú pokutu za uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy, ale aj požadovať zálohu alebo zaplatenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy. Dotknuté ustanovenie vo vnútroštátnom konaní je zamerané na posilnenie slobody spotrebiteľa, ktorý môže ukončiť zmluvné vzťahy bez toho, aby sa musel obávať o vrátenie súm, ktoré zaplatil.

50 Zostáva zistiť, či toto ustanovenie, ako aj výklad uskutočnený vnútroštátnymi orgánmi sú primerané sledovanému cieľu.

51 Z ustálenej judikatúry v tomto smere vyplýva, že na to, aby bola vnútroštátna právna úprava v súlade so zásadou proporcionality, je potrebné preveriť nielen to, či prostriedky, ktoré zavádza, sú spôsobilé zabezpečiť dosiahnutie sledovaných cieľov, ale tiež, či nejdú nad rámec toho, čo je na dosiahnutie týchto cieľov nevyhnutné (pozri rozsudok zo 14. septembra 2006, Alfa Vita Vassilopoulos a Carrefour-Marinopoulos, C-158/04 a C-159/04, Zb. s. I-8135, bod 22).

52 Zákaz požadovať zálohu alebo zaplatenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy, ako aj zákaz požadovať od kupujúcich oznámenie čísla ich platobnej karty sú

spôsobilé zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov v rámci predaja na diaľku, najmä pokiaľ ide o uplatnenie ich práva na odstúpenie od zmluvy.

53 Je však potrebné preskúmať, či opatrenie členského štátu dotknuté vo vnútroštátnom konaní nejde nad rámec toho, čo je na dosiahnutie sledovaného cieľa nevyhnutné, a najmä či by mohli prichádzať do úvahy iné rovnako účinné opatrenia na ochranu spotrebiteľa, ktoré by však mali menej obmedzujúci účinok na obchod v rámci Spoločenstva.

54 Treba totiž pripomenúť, že jednou z osobitostí kúpnych zmlúv uzatvorených na diaľku je časový odstup, ktorý existuje medzi splnením zmluvných povinností jednotlivých strán. V tomto smere je možné, že spotrebiteľ bude musieť zaplatiť za tovar skôr, ako mu bude dodaný, a naopak predávajúci bude musieť doručiť tovar bez toho, aby prijal kúpnu cenu. Tento časový odstup vyvoláva pre obidve zmluvné strany špecifické riziko nesplnenia.

55 Členským štátom prináleží, aby v súlade s právom Spoločenstva určili jednak spôsob, akým toto riziko nesplnenia má byť rozdelené medzi predávajúceho a spotrebiteľa, a jednak prostriedky, ktoré sa poskytnú zmluvným stranám na ochranu pred týmto rizikom.

56 Hoci zákaz požadovať zaplatenie počas lehoty na odstúpenie od zmluvy zvyšuje neistotu predávajúceho, pokiaľ ide o zaplatenie ceny za dodaný tovar, tento zákaz sa javí ako nevyhnutný na zabezpečenie úrovne ochrany zamýšľanej dotknutým ustanovením vo vnútroštátnom konaní. Spotrebiteľ totiž tým, že vopred zaplatil predávajúcemu, bude menej odhodlaný uplatniť svoje právo na odstúpenie od zmluvy, a to aj v prípade, ak dodané výrobky úplne nezodpovedajú jeho požiadavkám.

57 Pokiaľ ide konkrétnejšie o zákaz požadovať od spotrebiteľa číslo platobnej karty, uložený predávajúcemu, je potrebné zdôrazniť, že uvedený zákaz nemožno oddeliť od zákazu stanoveného v článku 80 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa.

58 Jednak totiž uvedený zákaz vyplýva z realizácie zákazu príslušnými belgickými orgánmi, obsiahnutého v dotknutom ustanovení vo vnútroštátnom konaní, a jednak tento zákaz sleduje rovnaký cieľ, a to účinné uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy.

59 Rovnako ako zákaz obsiahnutý v dotknutom ustanovení vnútroštátnom konaní aj predávajúcemu uložený zákaz požadovať od spotrebiteľa číslo platobnej karty je spôsobilý zabezpečiť dosiahnutie sledovaného cieľa, ako to vyplýva z bodu 52 tohto rozsudku.

60 Z bodu 85 návrhov generálnej advokátky však vyplýva, že predávajúcemu uložený zákaz požadovať od spotrebiteľa číslo platobnej karty slúži iba na odstránenie rizika, že predávajúci odpočíta kúpnu cenu pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy.

61 Ak sa toto riziko naplní, predávajúci svojím postupom ako takým poruší zákaz uvedený v dotknutom ustanovení vo vnútroštátnom konaní, ktorý sa musí považovať za riadne a primerané opatrenie na dosiahnutie sledovaného cieľa, ako to vyplýva z bodov 54 až 57 tohto rozsudku.

62 Je preto potrebné konštatovať, že predávajúcemu uložený zákaz požadovať od spotrebiteľa číslo platobnej karty ide nad rámec toho, čo je na dosiahnutie sledovaného cieľa nevyhnutné.

63 Preto na otázku položenú vnútroštátnym súdom je potrebné odpovedať tak, že článku 29 ES neodporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá predávajúcemu zakazuje pri cezhraničnom predaji na diaľku požadovať od spotrebiteľa zálohu alebo zaplatenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy, avšak tomuto článku odporuje zákaz požadovať od spotrebiteľa číslo platobnej karty pred uplynutím uvedenej lehoty, uložený na základe tejto právnej úpravy.

O trovách

64 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článku 29 ES neodporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá predávajúcemu zakazuje pri cezhraničnom predaji na diaľku požadovať od spotrebiteľa zálohu alebo zaplatenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy, avšak tomuto článku odporuje zákaz požadovať od spotrebiteľa číslo platobnej karty pred uplynutím uvedenej lehoty, uložený na základe tejto právnej úpravy.

Podpisy